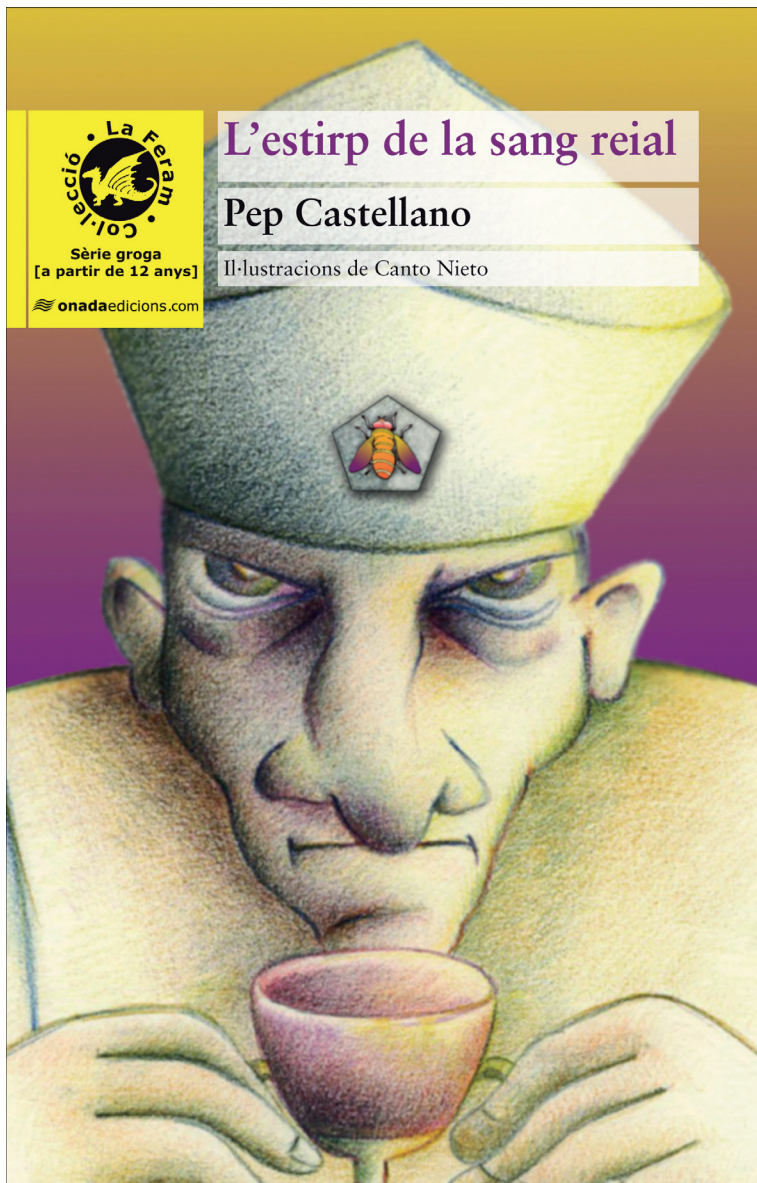

PROPOSTA DIDÀCTICA

Francesc Del Castillo Monserrat

Sèrie groga
[a partir de 12 anys]

onadaedicions.com

L'estirp de la sang reial

Pep Castellano

Il·lustracions de Canto Nieto

Algunes qüestions prèvies

Aquestes propostes didàctiques (potser siga massa presumptuosa l'expressió) ens permetran treballar la novel·la de Pep Castellano segons la nostra conveniència.

Per un costat, hi ha una primera proposta que respon al “clàssic” treball que l'alumnat pot fer sobre una narració. Es tracta d'aprofundir una mica en les parts bàsiques: personatges, acció, espais... i tractar, per últim, que escriga alguna cosa “coherent” en què pugua manifestar la seua opinió i, especialment, escriure, escriure i escriure. No s'ha pretès distreure el lector amb contínues interrupcions de la lectura, ans al contrari, hom desitja que se'n gaudisca del relat tranquil·lament en cada capítol, sense preocupar-se més que de l'evolució de la trama.

Una segona proposta, que en absolut pretén excloure la primera i més aviat podríem pensar que n'és complementària, permet un treball diferent. Hi ha diverses possibilitats. Que cada alumne i alumna facen totes les qüestions plantejades, que es faça una tria de qüestions i es repartisca el treball entre tots, que per grups es facen algunes de les activitats... fins i tot podem pensar que en més d'un cas ens aprofitarà per decorar (un trimestre si més no) l'aula amb bonics i artístics murals.

Per últim, conscients com som tots que de vegades les coses vénen com vénen, hi ha una proposta d'un control de lectura acompanyat de les solucions. Els temaris en general són massa llargs i en massa ocasions no tenim més remei que “caure” en el test fàcil de corregir però que permet comprovar, això sí, si l'alumnat ha fet una lectura profitosa.

Tot açò ve acompanyat d'un breu glossari que ben bé no sé la utilitat que tindrà, però no se sap mai...

I encara una darrera cosa. Tot el professorat és conscient que si existeix la possibilitat de poder portar l'autor de la novel·la al centre, l'entusiasme a l'hora de la lectura es multiplica per... molt, per molt. Per això, sempre que es pugui i

l'economia ho permeta, la millor guia didàctica serà parlar amb Pep Castellano. Al seu blog hi ha la informació necessària.

Que vaja bé!

Proposta 1

Aquest que tens entre mans, apreciada alumna, apreciat alumne, és un llibre –t’avisó– que no tindràs més remei que llegir-te d’una tirada. No perquè t’ho diga jo, no, sinó perquè comprovaràs a partir de la primera pàgina que t’hi quedaràs enganxat (al cul de la cadira, sí) i tindràs ganes que passen les coses per saber-ne més i desitjaràs saber com s’acaba tot i no podràs reprimir-te i seguiràs llegint i llegint fins arribar a la pàgina 158, on diu clarament FI.

És bonic llegir per llegir, llegir sense cap altre afany que passar-t’ho bé, distreure’t, xalar-te’n... però no em negaràs que, si de passada i sense afegir-hi massa esforç, pots treure una mica més de suc la cosa quedarà més redona.

A continuació et proposo una sèrie d’activitats que, segurament (no cal ser massa pretensió) et vindran bé per aprofitar una mica millor tota aquesta “sang reial” que ara llegiràs amb fruïció.

No caldrà realitzar-les totes i podem arribar a un consens i et decantaràs per les que et facen més goig o... per què enganyar-nos, les que m’agraden més a mi. La vida és dura, xiquets i xiquetes. Vinga, allà va!

Abans de llegir el llibre

Amb la vivor que segur que tens, el primer que hauràs fet haurà estat mirar-te a fons les tapes. Vaja, que sí, que ho sé jo que és el primer que es fa. Amb l’esperança d’obtenir informació que t’ajude a aprovar algun control de lectura, que et pugui salvar d’algun treball... o no és així?

Si et sembla bé –i si no també– respon aquestes qüestions:

1. Comencem com cal. Fes una fitxa bibliogràfica que continga totes les dades necessàries. Pots passar-te per la biblioteca de l'institut i preguntar com es fan aquestes coses. O, si t'ho estimes més, segueix les meues indicacions que ja veuràs si t'ho explicaré bé. Potser no n'hi haurà prou només mirant les tapes...
2. Qui creus que deu ser el personatge de la portada? Explica-ho d'una manera breu, un parell de línies. Fet açò, descriu-lo (no te'n passes, perquè mira que és lleig, eh?) amb unes cent paraules.
3. Ara gires la tapa. Ostres, una foto! Sí, és l'autor. De moment, n'hi haurà prou que et mires una mica aquesta petita ressenya biobibliogràfica (vaja paraulota!). Sabies alguna cosa d'aquest senyor? Si la resposta és negativa, no cal continuar. Si és afirmativa, sí: n'has llegit alguna obra? T'ha agradat? Digues per què, no?
4. Ara, després d'haver-te mirat de què anirà l'obra i que ja saps qui en seran alguns dels personatges, farem una travessa: redacta en un centenar de paraules com creus que anirà la cosa i, sobretot sobretot, com creus que acabarà. Vaja, que el que vull és que faces un resum de la novel·la abans de llegir-te-la i quan ho acabes tot, comproves quantes n'has encertat. No, no hi ha més premi que la satisfacció interna de poder saber que tens o no una intuïció bàrbara.
5. De moment, i pel que puga passar després, et convé que aconseguisques un mapa de la comarca del Baix Maestrat. Per tindre'l al costat mentre vas llegint i no perdre't. Quan el tingues, ben plegadet, el poses dins el llibre i te'n fas una fotocòpia per si convé després lliurar-lo quan em dones tot açò que estàs escrivint.

Ja podem continuar.

Mentre vas llegint

Seguim. Et farà falta una libreteta o un graella com la de baix (pot usar aquesta mateixa!) en què vages apuntant tota aquesta informació. De moment només aniràs anotant i després, quan acabes... quan acabes ja en parlarem.

CAPÍTOL	PERSONATGES	ESPAI
Dilluns de carnestoltes	<i>Comissari Arrufat, polític Coromines, tinent Pujol... i un mort</i>	<i>Vinaròs</i>
Arbre genealògic		
Overbooking de monjos al tanatori		
El comissari		
Pis nou		
La mare del comissari		
L'oncòleg		
Encontre casual al centre comercial		
El cotxe de l'accident		
Sang Reial		
Llentilles		
Tècnics de laboratori		
Tau, a la Serra d'Irta		
Tornar a casa		
Got mírric		
Cèl·lules mare		
Un capellà infiltrat		
Cementeri d'Alcalà		
Peníscola		
Un camí polsos que no va enlloc		
Laboratori secret al Tau d'Irta		
Castell de Xivert		
Final		
Epíleg		

Després de llegir

1. Sí, era inevitable, les coses s'acaben... però s'acaben bé! Veritat que sí? Com ha anat la travessa inicial? T'has aproximat molt? No, si ja ho sabia jo que ni una... Ara pots triar qualsevol de les opcions que tens a continuació per donar el teu punt de vista de la novel·la.
 - a) Imagina que ets el cap de secció de cultura de la prestigiosa revista del teu institut (que no en teniu, dius?, doncs és igual, com si en tinguéreu). Has de redactar una ressenya –dues-centes paraules pam dalt pam baix– de *L'estirp de la sang reial*. I una vegada posats, maquetar-la amb titulars, destacats i tot el que calga.
 - b) També pots escriure una carta a algun amic o amiga explicant-li el descobriment que has fet amb la lectura d'aquest llibre. Ja sé que això del gènere epistolar ara no es porta, però –que caram– no ho hem de deixar perdre. Els nostres pares s'escrivien cartes d'amor, els xicots quan feien la mili escrivien a les nòvies i les nòvies els responien... i era bonic tot plegat. Tu tens amistats arreu del món, així que, vinga: dues-centes parauletes més comentant com t'ha agradat tot això... o no.
2. Ara ve quan has de fer ús de la graella d'abans. Comprova i respon: quins són els personatges que apareixen en més capítols? Quines conclusions en podem treure d'aquest fet? Quins són els espais que més apareixen al llarg de la novel·la? Sobre el mapa aquell que tens guardadet, assenyalala tots els punts en què es desenvolupa l'acció.
3. Seguim amb els personatges. Respon aquesta bateria de preguntes:
 - Quin personatge t'ha semblat més interessant? Per què?
 - Quins diries que són els personatges principals i els secundaris.

- Com és la relació entre Marta i el comissari Arrufat? Com evoluciona aquesta relació?
- Creus que podem parlar de personatges “bons” i personatges “dolents”? Per què? I quins serien els bons i quins els dolents, naturalment.
- Hi ha personatges que no són qui semblen... qui són? Quina evolució hi ha hagut en les seues vides?

Proposta 2

I ací, oh, ooooooh, s'acaba la teua lectura de *L'estirp de la sang reial*. Però encara podem fer moltes més coses. Segons els gustos. Allà en van algunes.

Per a l'investigador

Tu, segurament, tots els anys celebres Carnestoltes... però, saps quan és Carnestoltes?, quin és el seu origen? Quan i com s'acaba aquesta festa de disbauxa? Què comença quan s'acaba? Uff!

Per a l'especulador

Esbrina què són un PAI i un API. Això no està en els diccionaris, veritat? Ja has comprovat que es tracta de sigles: què són les sigles, com les hem d'escriure, tenen plural?

Per a l'internauta

Passejat per ací i fes un bonic mural sobre la informació que trobes en alguna d'aquestes pàgines web:

- pep-castellano.blogspot.com
- catedraldevalencia.es/.../el-santo-caliz.php
- sierrairta.com
- dipc.as/es/.../historia.asp

Per al músic

T'han encomanat que tries la banda sonora del primer capítol. Quina música posaries en cadascuna de les seqüències?

Per al geògraf

Localitza en un mapa exactament el lloc on es troba el laboratori i els llocs més importants de la novel·la: Vinaròs, Benicarló, Peníscola, Alcalà, el cementeri d'Alcalà, el castell de Xivert, el castell de Polpís, la torre de la Badum i el castell de Peníscola.

Per a l'artista i el poeta

Conta en una auca aquesta bonica història. Naturalment que sí, que heu de fer els dibuixos. En grups de quatre i per exposar, sí.

Per al cuiner

La dieta de Carles Arrufat, pobre meu, és ben pobra. Sa mare li fa unes llentilles que no li agraden. Tu segur que trobaràs una recepta ben xula i la sabràs explicar, pas a pas.

Per a qui li pica el cuc

Realitza un bonic arbre genealògic de la teua família. Pots fer-lo (recomanable) sense fotografies, una cosa acurada, ben presentadeta. Després, vinga el festa, et pots comprar una revista d'aquestes del cor i retallant fotos pots elaborar un arbre genealògic d'allò més original amb personatges de paper couché.

Per a l'interessat en heràldica

Tu també deus tindre el teu escut familiar. Com, que dius que no el tens? Ja te l'estàs dibuixant ara mateix i l'acompanyes tot plegat d'una explicació. Ací tot s'hi val, digues i escriu el que et done la gana: et pots inventar l'origen del teu cognom i fer-ho tot tan extravagant com et vinga de gust.

Per a l'esotèric

Busca informació sobre les sectes i respon les següents qüestions: què són?, com són les persones que en formen part?, quina diferència hi ha entre secta i religió?, és més, quina relació hi ha entre secta i religió?

Entra en l'hemeroteca d'algun diari i consulta què va passar el 18 de novembre de 1978 a Guyana, prop de Veneçuela i dóna, ben seriosament, ara sí, la teua opinió sobre les sectes (cent paraules et sembla bé?).

Tu, avantatjat alumne o avantatjada alumna, no has caigut mai en la temptació de formar part d'una "organització" d'aquestes, però t'has d'imaginar que ets el cap de la "Secta dels alumnes que porten un cordellet roig al canyell de la mà esquerra" (uf!, vaja nom!). Explica quines són les finalitats de la teua secta, qui

en pot formar part i qui no i descriu com seria una cerimònia iniciàtica per a algú que estiga interessat a formar-ne part.

Per a qui li agrada veure les coses d'una altra manera

Aquesta és molt fàcil. Només has d'anar a la pàgina 65 i canviar el punt de vista. En comptes de contar la història aquest maleït narrador que tot o sap, has d'imaginar que la història la conta Marta. Molt fàcil, no? Només caldrà que faces el dos primers paràgrafs.

Per a... la mare de Marta

Marta ja sap tot el que ha passat. Sa mare però, ja ho saps, va morir d'una manera estranya, sense saber-ho, pobra meua. La seua filla ha decidit escriure-li una carta al més enllà en què li explica tooot el que ha passat. Molt de compte, ha de ser una carta en què no s'ha de ferir cap sensibilitat. Estalviat, per tant, qualsevol paraula malsonant... i mira que et vénen ganes de dir coses grosses de segons quins personatges, eh?

Per al filòleg

Els personatges de la novel·la utilitzen, en general, un registre ben col·loquial per parlar entre ells. Ací en tens alguns exemples: “estàs a la lluna de València”, “això té menys trellat que un forrellat”, “deixem la palla i anem al gra”, “no tenia gran cosa, però podia estirar el fil d'aquell cabdell”. Digues què significa cadascuna de les expressions anteriors i busca'n cinc més al llarg de la novel·la.

Per a l'historiador

Benicàssim, la Pobla de Benifassà, Morella, Poblet i Gilet. Què tenen en comú tots aquests pobles?

- Quines característiques tenen els monjos de l'ordre dels franciscans? I els carmelitans? Què són les cartoixes de l'orde de sant Bru?
- Què és la Desamortització del segle XIX?
- Qui van ser els templers? Quines empremtes van deixar en les nostres terres?
- I qui va ser Innocenci III?

Per a l'amant de la natura

Saps que la serra d'Irta és un dels llocs privilegiats de la costa mediterrània valenciana. Ajudat del teu professor de ciències, esbrina quina és la vegetació d'aquest paratge. Cerca imatges, enganxa-les a una cartolina i fes un mural.

Per als poetes (una altra vegada?)

Busca informació sobre Manel Garcia Grau. Sí, ja sé que saps que va sr un poeta valencià... però alguna cosa més. Aconsejllat per algú que n'entenga (pot ser jo mateix) tria un poema i dibuixa què et suggereix. I si te l'aprens de memòria i ets capaç de recitar-lo, en parlarem a l'hora de posar la nota.

Per als que les agrada discutir

Si heu fet tant tu com els teus companys la bondat necessària, fins i tot ens atrevirem amb un debat. Una cosa organitzada, civilitzada. El llibre ens obre moltes possibilitats: les cèl·lules mar: és ètic fer-les servir per a la ciència?, el boom urbanístic: per què va arribar la cosa tan amunt i després va baixar tan avall?, els secrets del Vaticà: hi ha secrets al Vaticà o són només parladuries?... Això sí, repeteixo, heu de fer bondat.

Control de lectura

NOM: _____

CURS: _____

RECORDA QUE PER CADA ERRADA ES DESCOMPTA UN ENCERT

1. Què té al front el mort que troben els operaris de neteja el dilluns de Carnestoltes?
 - a) Un senyal fet amb un ganivet
 - b) Una abella dibuixada
 - c) Una creu dibuixada amb cendra
2. Com es diu l'institut en què treballa Marta?
 - a) Manel Garcia i Grau
 - b) Joan Coromines
 - c) Ramon París
3. Arrufat freqüenta un bar a Vinaròs que es diu...
 - a) L'Aladroc
 - b) Xaloc
 - c) L'Albercoc
4. Amb quin vehicle es desplaça Marta d'Alcalà a Benicarló?
 - a) Amb el seu cotxe
 - b) Amb el cotxe de línia
 - c) Amb una scutter
5. El personatge que va matar Marc Puig anava disfressat de...
 - a) Abella
 - b) Capellà
 - c) Marilyn Monroe

6. El pare de Marta treballava de...
- a) Periodista
 - b) Notari
 - c) Dibuixant
7. I la mare de...
- a) Mestressa de casa
 - b) Orfebre
 - c) Bibliotecària
8. Quin d'aquests esdeveniments històrics apareix al llibre?
- a) L'intent d'assassinat del Papa Joan Pau II
 - b) La visita a València de Joan Pau II
 - c) La visita a València de Benet XVI
9. Com és clauer que té Marta?
- a) Una espècie de caragol
 - b) Una abella
 - c) Una creu
10. On es troba el laboratori?
- a) A Vinaròs
 - b) A la serra d'Irta
 - c) Al castell d'Alcalà
11. Quina part del cos li arrenquen a la difunta mare de Marta?
- a) Uns cabells, per esbrinar-ne l'ADN
 - b) Un dit de la mà
 - c) Una mà sencera
12. Qui és l'assassí dels pares de Marta?
- a) Arrufat
 - b) Marc Puig
 - c) No moren assassinats, tenen un accident
13. Hi ha un personatge que parla en...
- a) Francés
 - b) Portugués
 - c) Italià

14. Marta se'n va a Alcalà amb Joan. El primer que la sorprén quan es troben és que...
- a) Porta un cotxe que no sembla d'acord amb el seu treball, massa car.
 - b) Va molt ben arreglat i troba que té ganes de lligar.
 - c) Porta un anell de casat.
15. El sant Calze és...
- a) A València
 - b) A Roma
 - c) A Barcelona
16. Joan "es carrega" el vigilant del castell de Peníscola. Com?
- a) D'un tret
 - b) L'ofega amb un mocador
 - c) El llença per un penya-segat
17. Josep Beltran és en realitat...
- a) Un assassí a sou
 - b) Un policia de la secreta
 - c) Un lladre
18. A la novel·la apareix gent que va a fer rituals a...
- a) El cementeri d'Alcalà
 - b) El campanar d'Alcalà
 - c) El castell d'Alcalà
19. Marc Puig és de...
- a) Benicarló
 - b) Morella
 - c) Vinaròs
20. La pluja és important a l'obra perquè...
- a) Fa que es desfaça el fals Sant Calze
 - b) Permet descobrir el camí pres per l'assassí a través de les empremtes del seu cotxe
 - c) Provoca l'accident del cotxe d'Arrufat

Solucions al control de lectura

1. Què té al front el mort que troben els operaris de neteja el dilluns de Carnestoltes?
 - a) Un senyal fet amb un ganivet
 - b) Una abella dibuixada
 - c) *Una creu dibuixada amb cendra*
2. Com es diu l'institut en què treballa Marta?
 - a) *Manel Garcia i Grau*
 - b) Joan Coromines
 - c) Ramon París
3. Arrufat freqüenta un bar a Vinaròs que es diu...
 - a) *L'Aladroc*
 - b) Xaloc
 - c) L'Albercoc
4. Amb quin vehicle es desplaça Marta d'Alcalà a Benicarló?
 - a) Amb el seu cotxe
 - b) Amb el cotxe de línia
 - c) *Amb una scutter*
5. El personatge que va matar Marc Puig anava disfressat de...
 - a) Abella
 - b) Capellà
 - c) *Marilyn Monroe*
6. El pare de Marta treballava de...
 - a) *Periodista*
 - b) Notari
 - c) Dibuijant
7. I la mare de...
 - a) Mestressa de casa
 - b) *Orfebre*
 - c) Bibliotecària

8. Quin d'aquests esdeveniments històrics apareix al llibre?
- a) L'intent d'assassinat del Papa Joan Pau II
 - b) La visita a València de Joan Pau II
 - c) *La visita a València de Benet XVI*
9. Com és clauer que té Marta?
- a) *Una espècie de caragol*
 - b) Una abella
 - c) Una creu
10. On es troba el laboratori?
- a) A Vinaròs
 - b) *A la serra d'Irta*
 - c) Al castell d'Alcalà
11. Quina part del cos li arrenquen a la difunta mare de Marta?
- a) Uns cabells, per esbrinar-ne l'ADN
 - b) Un dit de la mà
 - c) *Una mà sencera*
12. Qui és l'assassí dels pares de Marta?
- a) Arrufat
 - b) *Marc Puig*
 - c) No moren assassinats, tenen un accident
13. Hi ha un personatge que parla en...
- a) Francés
 - b) Portugués
 - c) *Italià*
14. Marta se'n va a Alcalà amb Joan. El primer que la sorprén quan es troben és que...
- a) *Porta un cotxe que no sembla d'acord amb el seu treball, massa car.*
 - b) Va molt ben arreglat i troba que té ganes de lligar.
 - c) Porta un anell de casat.

15. El sant Calze és...
- a) *A València*
 - b) *A Roma*
 - c) *A Barcelona*
16. Joan “es carrega” el vigilant del castell de Peníscola. Com?
- a) *D’un tret*
 - b) *L’ofega amb un mocador*
 - c) *El llença per un penya-segat*
17. Josep Beltran és en realitat...
- a) *Un assassí a sou*
 - b) *Un policia de la secreta*
 - c) *Un lladre*
18. A la novel·la apareix gent que va a fer rituals a...
- a) *El cementeri d’Alcalà*
 - b) *El campanar d’Alcalà*
 - c) *El castell d’Alcalà*
19. Marc Puig és de...
- a) *Benicarló*
 - b) *Morella*
 - c) *Vinaròs*
20. La pluja és important a l’obra perquè...
- a) *Fa que es desfaça el fals Sant Calze*
 - b) *Permet descobrir el camí pres per l’assassí a través de les empremtes del seu cotxe*
 - c) *Provoca l’accident del cotxe d’Arrufat*

Glossari

Aquest breu glossari suposo que et podrà fer, mínimament, un paper.

Absis. m. Part d'una església, comunament de planta semicircular, que sobresurt de la façana posterior i que conté un altar.

Asèptica. adj. Exempt de microorganismes patògens, dit de les ferides, els instruments quirúrgics, les robes, etc., esterilitzats.

Auri. adj. D'or.

Brida. f. Peça del guarniment del cavall, el mul, etc., que es col·loca al cap, formada pel fre, les regnes i les corretges, i serveix per a guiar i controlar l'animal. Posar la brida, treure la brida, a un cavall.

Carolingi. adj. Relatiu o pertanyent a Carlemany, a la seva dinastia.

Carreu. m. Pedra tallada ordinàriament en forma de paralelepípede rectangular, per a la construcció de murs, pilars, etc.

Casulla. f. Vestidura litúrgica oberta per ambdós costats, que cau per davant i darrere fins a mitja cama i és el més extern dels ornaments per a la celebració de la missa.

Diacon. m. Clergue ordenat per al diaconat pel bisbe, que ajuda el prevere.

Epileg. m. Recapitulació, conclusió, d'un discurs, d'una obra dramàtica, d'un llibre.

Epitelial. adj. Relatiu al teixit que recobreix les superfícies internes i externes del cos.

Genealogia. 1 f. Sèrie de progenitors o ascendents d'un individu, d'una família. 2 f. Ciència que estudia la composició de les famílies i llur ascendència, descendència i aliances.

Hemàtic. adj. Relatiu o pertanyent a la sang.

Heràldic. f. Estudi dels escuts d'armes.

- Llana tamarella.** f. Roba compacta de què es feien calçons i faldes.
- Llinatge.** m. Descendència per línia masculina d'una estirp.
- Maragda.** f. Pedra preciosa dura i d'un color verd d'herba brillant tirant a blau a causa de la presència d'una petita quantitat de crom.
- Matràs.** m. Receptacle de vidre o de cristall de forma esfèrica i de coll llarg i estret.
- Merovingi.** adj. Relatiu o pertanyent a l'època dels primers reis francs.
- Morfina.** f. Estupefaent opiaci.
- Oncòleg.** m. Metge especialista de la branca de la patologia que tracta dels tumors.
- Reliquiari.** m. Capsa, estoig, on hom conserva una relíquia o relíquies.
- Robí.** m. Pedra preciosa de color vermell.
- Saial.** m. Tela de llana burella.
- Sancta sanctorum.** m. Lloc sagrat més important del temple.
- Sénia.** f. A la comarca del Maestrat, casa de camp.
- Tantum ergo...** És un himne compost per Sant Tomàs d'Aquino. Són les paraules inicials de la penúltima estrofa de l'himne de vespres Pange Lingua de la festa del Corpus Christi. Aquesta estrofa s'usa per a la benedicció del Santíssim Sacrament.
- Tau.** f. Dinovena lletra de l'alfabet grec (τ, T). f. Vint-i-dosena i última lletra dels alfabetos hebreu i arameu. f. Símbol sagrat egipci per a significar el triomf de la vida sobre la mort. *Creu de tau.* Creu llatina abscissa a la qual falta l'extremitat superior.
- Teologia.** f. Doctrina sobre Déu, els déus o el diví. f. Disciplina que estudia metòdicament els continguts de la fe cristiana.
- Unça.** f. Pes de valor molt variable segons els països o les localitats.